Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sunnuntai 7.12.2025 klo 12.00—13.40, 14.15—16.35, 16.50—21.00 ja 21.15—21.55

Läsnä
puheenjohtaja Krista Kiuru sd (1, 2, 3, 5, 6) (4 osittain)
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok (1, 2, 4, 5, 6) (3 osittain)
jäsen Maaret Castrén kok (1, 2, 5, 6) (3, 4 osittain)
jäsen Bella Forsgrén vihr (3, 4 osittain)
jäsen Hilkka Kemppi kesk (3, 4 osittain)
jäsen Aki Lindén sd (1, 2, 3, 5, 6) (4 osittain)
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk (3, 4 osittain)
jäsen Ville Merinen sd (1, 2, 3) (4 osittain)
jäsen Minna Reijonen ps (1, 2, 4, 5, 6) (3 osittain)
jäsen Anne Rintamäki ps (1, 2) (3 osittain)
jäsen Päivi Räsänen kd (1, 2) (3, 4 osittain)
jäsen Pia Sillanpää ps (1, 2, 5, 6) (3, 4 osittain)
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Henrik Wickström r
varajäsen Noora Fagerström kok (4, 5, 6) (3 osittain)
varajäsen Jari Koskela ps (4, 5, 6) (3 osittain)
varajäsen Milla Lahdenperä kok (1, 2, 5, 6) (3, 4 osittain)
varajäsen Pia Lohikoski vas (1, 2, 3)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Pirjo Kainulainen (4, 5, 6) (3 osittain)
valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen
valiokuntaneuvos Päivi Salo

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 13 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2025 vp

Lakialoite LA 17/2024 vp
Valiokunnan lausunto TyVL 11/2025 vp
Valiokunnan lausunto PeVL 52/2025 vp
Valiokunnan mietintöluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta A 3

Sihteeri esitteli mietintöluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi mietintöluonnoksen muutettuna.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä suoritettiin seuraavat äänestykset ja tehtiin seuraavat muutokset mietintöluonnokseen:

Ed. Merinen ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että 1. lakiehdotuksen 10 a § muutetaan seuraavasti:

10 a §

Perusosan alentamista koskeva menettely

Ennen perusosan alentamista 10 §:n 6 momentissa tarkoitetussa tilanteessa Kansaneläkelaitoksen tulee ohjata ja neuvoa asiakasta ilmoittautumaan työttömäksi työnhakijaksi, pitämään työnhaun voimassa ja hakemaan 2 b §:ssä tarkoitettua ensisijaista etuutta.

Ennen perusosan alentamista asiakkaalle tulee varata mahdollisuus antaa selvityksensä syistä, joiden vuoksi perusosaa ei pitäisi alentaa tai se olisi kohtuutonta. *Ennen perusosan alentamista asiakkaalle tulee varata mahdollisuus antaa selvityksensä syistä, joiden vuoksi perusosaa ei pitäisi alentaa tai se olisi kohtuutonta. Perusosan alentamista harkittaessa Kansaneläkelaitoksen tulee ohjata asiakas tarvittaessa hyvinvointialueen sosiaalihuoltoon sosiaalihuoltolain 36 §:ssä tarkoitetun palvelutarpeen arviointia varten. Kansaneläkelaitoksen tulee tiedottaa hakijalle tästä etukäteen.*

Kansaneläkelaitos ratkaisee, onko perusosaa alennettava. Kansaneläkelaitos päättää perusosan alentamisesta kuukaudeksi kerrallaan. Kansaneläkelaitos voi pyytää hyvinvointialueen sosiaalihuollon lausunnon perusosan alentamiseen vaikuttavista tekijöistä. Lausunnon pyytämisestä tulee antaa tieto hakijalle etukäteen.

Kun harkitaan perusosan alentamista 10 §:n 2 ja 6 momentissa tarkoitetussa tilanteessa, Kansaneläkelaitoksen tulee aina ennen mainitussa momentissa tarkoitettua perusosan alentamista ohjata asiakas hyvinvointialueen sosiaalihuoltoon sosiaalihuoltolain 36 §:ssä

tarkoitettua palvelutarpeen arviointia varten. Kansaneläkelaitoksen on tiedotettava hakijalle etukäteen, että hakija voi välttää perusosan alentamisen toistamiseen osallistumalla palvelutarpeen arviointiin tai muutoin hänen perusosaansa voidaan alentaa 10 §:n 2 ja 6 momentin mukaisesti. Kansaneläkelaitoksen tulee antaa hakijalle kohtuullinen aika palvelutarpeen arviointiin osallistumiseen ennen perusosan alentamista.

Hyvinvointialueen sosiaalihuollon viranomainen ratkaisee sosiaalihuoltolain 36 §:ssä tarkoitetun palvelutarpeen arvioinnin perusteella, mitä palvelua asiakkaalle tarjotaan ja tarvittaessa laatii asiakassuunnitelman yhdessä asiakkaan ja muiden viranomaisten kanssa.

Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 3 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Hallituksen esityksessä todetaan, että toimeentulotuen saajat kuuluvat pienituloisimpien ja huono-osaisimpien väestöryhmien joukkoon. Valiokunnan kuulemisen asiantuntijoiden mukaan näihin väestöryhmiin kohdistuneita mittavia sosiaaliturvaleikkauksia on perusteltu aiemmin sillä, että toimeentulotuki kompensoi tulonmenetyksiä kaikkien pienituloisimpien kohdalla. Nyt esityksessä kuitenkin leikataan mekaanisesti vähimmäisturvaa myös sellaisilta henkilöiltä, joilla ei ole tosiasiallisia edellytyksiä parantaa omaa toimeentuloaan esimerkiksi terveydellisistä syistä.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lindén ed. Forsgrénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 3 loppuun lisätään seuraavat virkkeet: ”Esitys sisältää asiantuntijakuulemisen mukaan riskejä erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien, kuten lasten, nuorten, vammaisten, mielenterveysongelmaisten ja vanhusten osalta.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lindén ed. Kempin kannattamana ehdotti, että kappaleen 6 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Uudistus ei käytännössä voi varmistaa perusosan alentamisen soveltamista siten, ettei ihmisarvoisen elämän edellyttämä turva vaarannu. Perusosa voidaan asiantuntijakuulemisen perusteella tosiasiallisesti alentaa henkilöltä, jonka elämänhallinta on jo ennestään romahtamispisteessä.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lindén ed. Lohikosken kannattamana ehdotti, että kappaleen 6 loppuun lisätään seuraava virke: ”Valiokunnan kuulemista asiantuntijoista ei kukaan sellaisenaan kannattanut esitystä.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Kemppi ja ed. Mattilan kannattamana ehdotti, että kappaleen 7 loppuun lisätään seuraava virke: ”Muun muassa keskusta on ehdottanut kokonaisuudistusta, jossa palvelut ja sosiaaliturva muodostavat kokonaisuuden, toimeentulotuen suojaosa säilytetään, lapsiperheköyhyyttä vähennetään ja lapsilisät muutetaan etuoikeutetuksi tuloksi toimeentulotuessa.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—2, 5 tyhjää.

Ed. Lohikoski ed. Forsgrénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 8 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Valiokunta toteaa, että perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokai-

sella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Kyse on ehdottomasta oikeudesta, jota ei voida rajoittaa. Esitetyt heikennykset vaarantavat kansainvälisten ihmisoikeussopimusten asettamat minimivaatimukset tilanteessa, jossa Suomi on jo nykyisessä oikeustilassa saanut näiden sopimusten valvontaelimiltä toistuvia huomautuksia niin perusturvan kuin vähimmäisturvan tason riittämättömyydestä. Myös tämä nousi esiin asiantuntijoiden kuulemisissa.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 10 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Valiokunnan saamien selvitysten mukaan kiristykset myös lisäisivät tilanteita, joissa toimeentulotuen saajan perusosan alentaminen tulee harkittavaksi. Perusosaa ei kuitenkaan alennettaisi, jos alentamisen ”arvioitaisiin vaarantavan toimeentulotukea saavan kotitalouden ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömän toimeentulon tai muuten olevan kohtuutonta”. Tämä niin sanottu perälautasäännös ei kuitenkaan riittävällä turvaa perustuslain 19 §:n 1 momentin edellyttämää välttämätöntä toimeentuloa. Myös Kansaneläkelaitos on tuonut valiokunnalle esiin, että Kansaneläkelaitoksen ratkaisutyö perustuu kirjallisiin tietoihin ja sosiaalialan ammattilaisten rooli on vähäinen, mikä lisää riskiä kaavamaisista päätöksistä. Suomen järjestelmä, jossa viimesijaisen turvan alentamisharkinta tehdään ilman henkilökohtaista tapaamista, on ylipäätään poikkeuksellinen.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappale 11 korvataan seuraavasti: ”Esityksessä ehdotetaan, että toimeentulotuen perusosan tasoa leikattaisiin 18 vuotta täyttäneiden yksin asuvien henkilöiden ja vanhempansa luona asuvien 18 vuotta täyttäneiden osalta kolme prosenttia sekä muiden 18 vuotta täyttäneiden henkilöiden osalta noin kaksi prosenttia. Valiokunta huomauttaa, että tasoleikkaus on luonteeltaan mekaaninen, eikä sen kohteeksi joutuvilla ihmisillä ole siten mahdollisuutta välttyä terveydellisillä tai muillakaan perusteilla vähimmäistoimeentulon alentumiselta. Tasoleikkaus pienentäisi yhden hengen kotitalouden käteen jäävää tuloa noin 18 euroa kuukaudessa ja yksinhuoltajilla vaikutus olisi noin 15 euroa kuukaudessa. Kuten asiantuntijalausunnoissa tuotiin esiin, toimeentulotuen perusosa ei jatkossa kattaisi ihmisarvoisen elämän edellytyksiä yhdessäkään hallituksen esityksessä arvioidussa perhetyypissä.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Forsgrén ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 11 loppuun lisätään seuraava virke: ”Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos ei asiantuntijakuulemisessa kannattanut perusosien leikkausta, vaan katsoi, että perusosien tasoa tulisi arvioida tutkimustiedon perusteella.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Merinen ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 16 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että ehdotettu menettely ei sisällä riittäviä suojamekanismeja tilanteisiin, joissa asiakkaalla on kognitiivisia tai psyykkisiä toimintakyvyn rajoitteita, vaikeuksia hoitaa asioita tai hakea etuuksia tai akuutti sosiaalipalvelujen tarve. Kansaneläkelaitoksella ei ole mahdollisuutta havaita näitä tilanteita pelkkien hakemusasiakirjojen perusteella, joten riskinä on, että perusosaa alenne-

taan ennen kuin henkilön välttämätön huolenpito on arvioitu.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 17 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Esityksessä ehdotetaan, että toimeentulotuen hakijalle säädettäisiin aiempaa vahvempi velvoite hakea ensisijaisia etuuksia. Asiantuntijakuulemista perusteella nykyisin useimmat ilman ensisijaisia etuuksia olevat toimeentulotuen saajat siirtyvät niille jo nykyisin muutamassa kuukaudessa. Pitkittyneet tilanteet liittyvät usein työttömyysturvan kielteisiin päätöksiin ja työvoimapoliittisiin lausuntoihin. Nyt esitettävät muutokset eivät tuo ratkaisuja näihin tilanteisiin vaan aiheuttavat uusia ongelmia ja kohtuuttomia tilanteita.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lohikoski ed. Forsgrénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 18 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Valiokunta huomauttaa, ettei esitys huomioi toimeentulotukea saavien ihmisten tosiasiallisia mahdollisuuksia täyttää asetettuja velvoitteita, eikä ihmisten yksilöllisiä elämäntilanteita. Erityisen räikeästi tämä näkyy siinä, että jatkossa velvoite työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumiseen koskisi myös niitä hakijoita, jotka eivät lääkärin arvion perusteella pysty tekemään töitä, mutta jotka eivät saa sairauspäivärahaa tai ole työkyvyttömyyseläkkeellä. Mikäli tällainen toimeentulotuen hakija ei jatkossa ilmoittaudu työttömäksi työnhakijaksi ja hae siten itselleen ensisijaisesti kuuluvaa perusturvaetuutta, kuten työttömyysturvaetuuksia, leikattaisiin toimeentulotuen perusosaa 50 prosentilla. Valiokunta katsoo, että esitys on siis erityisen kohtuuton sellaisten tosiasiallisten työkyvyttömien ihmisten kannalta, kenellä ei kuitenkaan ole oikeutta työkyvyttömyysetuuksiin.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—6.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 20 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Asiantuntijalausunnoissa todetaan, että työllisyyspalveluiden vaikuttavuuden ja resurssien kohdentumisen kannalta on ongelmallista, jos työttömäksi työnhakijaksi ohjataan yhä enemmän asiakkaita, joiden toimintakyvyn kannalta palvelut eivät ole tarkoituksenmukaisia. Tällaisia asiakkaita on työllisyyspalveluissa jo nykytilanteessa arviolta 25-30 prosenttia, ja heille tulisi ensisijaisesti pyrkiä tarjoamaan soveltuvia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita sekä kuntoutusta.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 22 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Esityksen mukaan velvoite hakea kokoaikatyötä koskisi myös niitä toimeentulotuen saajia, jotka työskentelevät alle 30 viikkotuntia tai opiskelevat päätoimisesti saamatta opintoetuutta. Asiantuntijakuulemisissa kävi ilmi, että näin ollen opiskelija olisi velvollinen hakemaan töitä ja ottamaan työn vastaan, vaikka se tarkoittaisi opintojen keskeyttämistä. Kuten hallituksen esityksessä on todettu, opintojen keskeytyminen saattaa kaventaa työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä, vaihtaa alaa sekä saada parempaa palkkaa. Jos työnhakijoiden osaaminen ei vastaa työmarkkinoiden ammattitaitovaatimuksia, voi työttömyys myös pitkittyä ja se osaltaan lisää työttömyysturvamenoja. Valiokunta katsoo, että tätä on seurattava tarkkaan.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Forsgrén ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 24 loppuun lisätään seuraava virke: ”Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi uudis-

tuksen vaikutuksia toimeentulotukea saavien opiskelijoiden asemaan, opiskelijoiden kesäaikaiseen toimeentuloon, opintojen keskeytymiseen sekä tämän laajempiin työmarkkinavaikutuksiin.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7. Ed. Lohikoski ed. Lindénin kanssa ehdotti, että kappaleen 26 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Esityksessä toimeentulotuen sanktioita kiristettäisiin siten, että Kela voisi alentaa toimeentulotuen perusosaa tietyin edellytyksin 50 prosentilla, kun nykyisin käytössä olevat sanktiot ovat 20 ja 40 prosenttia. Toimeentulotuen sanktiot kohdistuvat usein henkilöihin, joilla on elämänhallinnan ja terveyden haasteita. ”Kannustamisen” sijasta sanktiot voivat johtaa ongelmien kasautumiseen, palveluista katoamiseen, avun viivästymiseen ja syrjäytymiseen.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—5, 2 tyhjää.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 30 jälkeen lisätään kolme uutta kappaletta seuraavasti: ”Asiantuntijakuulemisissa huomautettiin, että hallitus ei ole arvioinut riittävissä määrin esityksen yhteisvaikutuksia muihin sosiaaliturvaleikkauksiin. Hallitus on antanut samaan aikaan esityksen työttömyysturvaseuraamusten kiristämisestä vuoden 2026 alusta alkaen.

Toimeentulotukea koskevan esityksen mukaan työttömyysturvan katkeaminen johtaisi lähtökohtaisesti myös toimeentulotuen perusosan alentamiseen, ja työttömyysturvalakiin esitettävät muutokset taas lisäisivät työttömyysturvasanktioiden määrää ja niiden kireyttä merkittävästi. Seurauksena jo yksittäisestä virheestä seuraisi työttömälle lähtökohtaisesti tuplarangaistus, jossa työttömyysturvan katkeamisen lisäksi toimeentulotukea leikataan. Valiokunta katsoo, että tämän seurauksena sanktiojärjestelmä ei olisi enää työttömän näkökulmasta kohtuullinen, eikä myöskään ymmärrettävä kokonaisuus.

Mikäli tällainen toimeentulotuen hakija ei jatkossa ilmoittaudu työttömäksi työnhakijaksi ja hae siten itselleen ensisijaisesti kuuluvaa perusturvaetuutta, kuten työttömyysturvaetuuksia, leikattaisiin toimeentulotuen perusosaa 50 prosentilla. Valiokunta katsoo, että esitys on siis erityisen kohtuuton sellaisten tosiasiallisten työkyvyttömien ihmisten kannalta, kenellä ei kuitenkaan ole oikeutta työkyvyttömyysetuuksiin.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Vpj. Laiho ed. Sillanpään kannattamana ehdotti, että kappaleen 32 toiseksi viimeisestä virkkeestä poistetaan sanat: ”*jokaisen asiakkaan kohdalla tämän elämäntilanteeseen perustuvan*”. Vpj. Laihon ehdotus hyväksyttiin äänin 9—7.

Lisättiin kappaleen 33 loppuun seuraava virke: ”*Valiokunta pitää tärkeänä, että muutoksen vaikutuksia sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointiin ja palveluihin ohjautumiseen seurataan.*”

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 39 jälkeen lisätään seuraava uusi kappale: ”Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan esitys heikentää entisestään pienimuotoisen työn tekemisen kannusteita toimeentulotuella, jossa kannusteet ovat jo nyt kaikista etuuksista huonoimmat. Jatkossa jo ensimmäinen ansaittu euro vähennettäisiin täysimääräisesti toimeentulotuesta.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Lisättiin kappaleen 43 loppuun seuraava virke: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että siirtymäaikana seurataan toimeentulotukimuutosten vaikutuksia pienituloisten omaishoitajien taloudelliseen tilanteeseen ja selvitetään mahdollisuutta muuttaa omaishoidon tuen palkkio etuoikeutetuksi tuloksi sosiaaliturvaetuuksissa osana parlamentaarista sosiaaliturvan uudistamistyötä.”

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 44 jälkeen lisätään seuraava kappale: ”Terveydenhuoltomenon tarpeellista suuruutta ja välttämättömyyttä arvioitaessa huomioitaisiin ”yleisesti hyväksytty hoitokäytäntö ja tutkimusnäyttö sekä uusien tai erityisen kalliiden lääkevalmisteiden osalta myös kustannusvaikuttavuus”. Asiantuntijakuulemisessa esityksen vaikutuksia ja sääntelyn eroa nykytilaan on kuvattu tältä osin erityisen puutteellisesti. Yleisesti kuitenkin tiedetään, että toimeentulotuen saajat käyttävät julkisia terveyspalveluja enemmän ja sairastavat keskimääräistä enemmän. Terveydenhuoltomenojen rajaaminen on omiaan kasvattamaan jo ennestään räikeitä terveyseroja eri väestöryhmien välillä.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Merinen ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 45 loppuun lisätään seuraava virke: ”Oikeus riittävään terveydenhuoltoon on myös ihmisoikeuskysymys.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Lisättiin kappaleen 50 toisen virkkeen jälkeen seuraava virke: ”*Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että kuntien kykyä rahoittaa 18—24-vuotiaiden perustoimeentulotuen kustannuksia täysimääräisesti sekä siirron ohjausvaikutusta seurataan.*”

Muutettiin kappaleen 55 toisesta virkkeestä sana ”*välttämättömänä*” sanaksi ”*tärkeänä*”.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että kappaleen 56 jälkeen lisätään seuraava kappale: ”Asiantuntijakuulemisissa huomautettiin, että hallitus ei ole arvioinut riittävissä määrin esityksen yhteisvaikutuksia muihin sosiaaliturvaleikkauksiin. Hallitus on antanut samaan aikaan esityksen työttömyysturvaseuraamusten kiristämisestä vuoden 2026 alusta alkaen. Toimeentulotukea koskevan esityksen mukaan työttömyysturvan katkeaminen johtaisi lähtökohtaisesti myös toimeentulotuen perusosan alentamiseen, ja työttömyysturvalakiin esitettävät muutokset taas lisäisivät työttömyysturvasanktioiden määrää ja niiden kireyttä merkittävästi. Seurauksena jo yksittäisestä virheestä seuraisi työttömälle lähtökohtaisesti tuplarangaistus, jossa työttömyysturvan katkeamisen lisäksi toimeentulotukea leikataan. Valiokunta katsoo, että tämän seurauksena sanktiojärjestelmä ei olisi enää työttömän näkökulmasta kohtuullinen, eikä myöskään ymmärrettävä kokonaisuus.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—5, 2 tyhjää.

Ed. Kemppi ed. Mattilan kannattamana ehdotti, että kappaleen 58 loppuun lisätään seuraava virke: ”Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Vpj. Laiho ehdotti, että 1. lakiehdotuksen 10 §:n yksityiskohtaisten perustelujen toinen virke muutetaan seuraavasti: ”Yksilökohtaisella harkinnalla tarkoitetaan sitä, että Kansanelä-

kelaitoksen tulee aina arvioida, olisiko henkilö kyennyt toimimaan 10 §:n 6 momentin edellyttämällä tavalla.” Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Ed. Sillanpää ed. Räsäsen kannattamana ehdotti, että 1. lakiehdotuksen 10 §:n yksityiskohtaisista perusteluista poistetaan seuraava virke. ”*Yksilökohtaisella harkinnalla tarkoitetaan sitä, että Kansaneläkelaitoksen tulee aina arvioida perusosan alentamisen vaikutuksia toimeentulotukea hakeneen yksilön ja hänen perheensä ajankohtaisen tilanteen ja olosuhteiden kokonaisuuden kannalta.*” Ed. Sillanpään ehdotus hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lindén ed. Merisen kannattamana ehdotti, että lakiehdotukset hylätään. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Lisättiin mietintöluonnokseen seuraavat lausumat:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi toimeentulotuesta annetun lain muutosten vaikutuksia lapsiperheiden toimeentuloon ja selviytymiseen puolen vuoden välein yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen, hyvinvointialueiden ja muiden toimijoiden kanssa ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa toimeentulotuesta annetun lain vaikutuksia pienituloisten omaishoitajien taloudelliseen tilanteeseen ja selvittää mahdollisuutta muuttaa omaishoidon tuen palkkio etuoikeutetuksi tuloksi sosiaaliturvaetuuksissa osana parlamentaarista sosiaaliturvan uudistamistyötä.

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa toimeentulotuesta annetun lain muutosten, työvoimapalvelujen uudistamiseen liittyvien työttömyysturvaseuraamusten kiristymisen (HE 108/2025 vp), yleistuen (HE 112/2025 vp) ja kuntouttavaa työtoimintaa koskevien muutosten (HE 109/2025 vp) yhteisvaikutuksia toimeentulotuen hakijoiden toimeentuloon, työllistymiseen sekä palveluihin ja tarvittaessa muuttaa sääntelyä.

Ed. Lindén ed. Lohikosken kannattamana ehdotti, että mietintöluonnokseen lisätään vastalauseesta 1 ilmenevä lausumaehdotus 1. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—6.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että mietintöluonnokseen lisätään vastalauseesta 1 ilmenevä lausumaehdotus 2. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että mietintöluonnokseen lisätään vastalauseesta 1 ilmenevä lausumaehdotus 3. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lohikoski ed. Lindénin kannattamana ehdotti, että mietintöluonnokseen lisätään vastalauseesta 1 ilmenevä lausumaehdotus 4. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Lindén ed. Lohikosken kannattamana ehdotti, että mietintöluonnokseen lisätään seuraava lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa hyvinvointialueilla toimeentulotukiasiakkaiden palvelutarpeen yksilöllistä arviointia ja siihen ohjaamisen muutosten vaikutuksia sekä ryhtyy tarpeen mukaan toimenpiteisiin.” Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Kemppi ed. Mattilan kannattamana ehdotti, että mietintöluonnokseen lisätään vastalauseesta 2 ilmenevä lausumaehdotus 1. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Ed. Kemppi ed. Mattilan kannattamana ehdotti, että mietintöluonnokseen lisätään vastalauseesta 2 ilmenevä lausumaehdotus 3. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 9—7.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Lohikoski ja ed. Kemppi varasivat tilaisuuden vastalauseen jättämiseen. Ilmoitettiin, että ne on jätettävä viimeistään huomenna 8.12.2025 klo 12.00.

Mietintöön jätettiin vastalause: 1) Lohikoski, Lindén, Kiuru, Merinen, Forsgrén 2) Kemppi, Mattila

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 111/2025 vp

Valiokunnan lausunto TaVL 41/2025 vp
Valiokunnan lausunto VaVL 9/2025 vp
Valiokunnan lausunto PeVL 46/2025 vp
Lisäselvitys HE 111/2025 vp StV 07.12.2025 sosiaali- ja terveysministeriö Asiantuntijalausunto A 4
Valiokunnan mietintöluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi B 4

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- sosiaali- ja terveysministeriö, liite

Sihteeri esitteli mietintöluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

5. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

6. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on maanantaina 8.12.2025 klo 8.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen